

közélet, műegyetemi tanárok, munkatársak vettek végső búcsút, és mondták el méltató beszédüket a haza nagyjáról.

A könyv 376 oldalán 208 ábra, kép, rajz és táblázat van. Ezek között a műszaki-technikai vetület a domináns.

Magyar Vasúttörténeti Park Alapítvány, Budapest, 2019.

Lükő István

Malatyinszki Szilárd: *A digitalizáció hatása az emberi erőforrásra*

A digitalizáció hatása az emberi erőforrásra című kötetet mélyen áthatja a fejlődés és a haladás. Emellett több ponton kritikát is fogalmazok meg a nem megfelelő használatáról a kötetben.

A digitális technológiák átkot vagy áldást is jelenthetnek az emberek életében. Mindkettőre egyaránt láttam példát az elmúlt évtizedekben. Az, hogy áldássá vagy átokká válik-e a technológia, tudatosság, a tudatos választás kérdése. Választani akkor tudunk, amikor ismerjük saját magunkat, a választási lehetőségeinket, és valódi lehetőségünk van választani. Sokszor saját képzésünkkel, fejlesztésünkkel ki kell terjeszteni az érdekszféránkat, és döntési helyzetbe kell hozni magunkat.

Amikor egy gyermek idejének jelentős részét tölti tudattalanul – a szülők hozzájárulásával – kijelzők között úgy, hogy még a tartalmakat sem maga választja (csak sodródik), akkor a gondolkodó ember újra és újra elgondolkodik azon, hogy vajon hasznos volt-e létrehozni e technológiákat. Amikor a robotizáció és az újabb és újabb fejlesztések révén egy automatizált gépsor kiveszi a megélhetést egy már 30–40 éve kétkezi munkával igényes és jó minőségű termékeket előállító szakember kezéből, akkor újra felvetül a kérdés: a technológia áldás vagy átok? Ma Magyarországon – és szerte a világon – a közszolgáltatások jelentős részét online rendszereken keresztül érhetjük el, és a folyamatnak nincs vége. A szolgáltatók szerint a váltást azért hozták létre, hogy mindenki gyorsan, utazás nélkül intézhesse ügyeit. Igen, de amikor az erdei tornaverseny rajtvonalánál egyaránt jelenik meg a futóversenyen a csiga, a kígyó és az oroszlán, akkor a célba érkezés sorrendje garantálható. Ha pedig azt szeretnénk, hogy mindenki célba érjen és lehetőség szerint viszonylag gyorsan, akkor mindenkinek a képességeit leginkább támogató eszközt és az ahhoz kapcsolódó tudást szükséges biztosítani. Nem várhatunk arra, hogy – mint ahogy az erdei futóverseny résztvevői közül mindenki lábat növeszsen – mindenki képes legyen feldolgozni az egyre gyorsuló digitalizáció egyes állomásait, technikáit, szoftvereit. Hihetjük azt, hogy a generációk képesek lesznek

átadni egymásnak a tudást, de egyrészt a generációk nem egységesek, másrészt nem mindenkinek van szándékában átadni a tudást.⁶

Ma egy vállalkozó nem lehet sikeres a digitális megoldások ismerete nélkül. A szakmák folyamatos változáson mennek keresztül, ahol a fiatalok – és kevésbé fiatalok – úgy szerezhetik meg a végzettségüket, szakképzettségüket, ha az adott szakterület legújabb technológiáit, eszközeit, szoftvereit megismerik. De mi lesz azokkal a százazrekkel, akik 10–20–30 éve indították el a vállalkozásukat. A vásárlók, megrendelők becsatornázása, az ügyvitel, a megrendelések és az ezekre adott válaszok – szolgáltatások és termékek – sem nélkülözhetik a digitális eszközök használatát. Ma, ha egy üzleti partner az üzleti megbeszélést Skype-on vagy Teams-en szeretné megvalósítani, akkor nem mondhatjuk neki, hogy: „Elnézést, a gépemen nincs még telepítve a program!” vagy „Elnézést, de nem értek a videókonferenciához.” A szakadék egyre nő, és gondolhatjuk, hogy majd a piac megoldja ezt a problémát, és az erősebb – és digitálisan felkészültebb – marad majd talpon, de addig egyes térségekből eltűnnek a szakemberek. Ma a vállalkozások csak egy része tekinthető digitálisan felkészült vállalkozásnak (DFV), és amíg a változás eléri azt a szintet, amikor minden vállalkozó képes és alkalmas lesz a szakmájában legalább minimális technológiai szintet elérni, addig városok veszítenek versenyképességükből és térségek iparágai szűnhetnek meg csupán azért, mert nem tudjuk felkészíteni őket.

Láthatóvá vált, hogy mind a lakosság, mind a vállalkozói szektor – ami dolgozók, vezetők (lakosság) tudáselemeiből áll össze – egy-egy meghatározó rétege még nem készült fel a változásra. A szemléletformálás, a szemléletalakítás elengedhetetlen ahhoz, hogy elérjük a gyorsabb fejlődést, és versenyképes Magyarországot hozunk létre. Amíg gazdasági szakemberek azon dolgoznak, hogy bizonyos mutatószámok alapján elérjünk egy meghatározó fejlődést, addig a regionális fejlődés nem kiegyenlített. A felzárkóztatás és a felzárkózás végső soron mindig egyéni törekvések elemeiből áll. Országos szinten hiába megfelelő a foglalkoztatás, ha egyes településeken a lakosság 20%-a nem jut munkához, vagy nagyobb térségekben élők nem elégedettek a munka- vagy fizetési körülményeikkel. A zöldségtermesztésből élő, megrendeléseitől megfosztott szentesi Jóska bácsit nem érdekli a GDP emelkedése, ha a lengyelországi hatékonyabb termelőtől beszerzett termék olcsóbb és jobb minőségű, és ezért elvesztette megrendeléseit. Ő már nem képes megtanulni a hidrokultúrás zöldségtermesztést, és főleg nem képes lefinanszírozni a fejlesztéseket. Ma egy asztalos hagyományos, kézi technikával gyönyörű bútorokat tud készíteni, de a gépesítése fejlesztésével a hatékonysága több 100%-kal tud fejlődni, és így a bevételei visszaforgatásával, új gépek vásárlásával vagy fogyasztási cikkek vásárlásával támogathatja a helyi vállalkozók fejlődését. Ha segítünk egy-egy

⁶ Nemes Orsolya (2019): *Generációs mítoszok – Hogyan készüljünk fel a jövő kihívásaira?* HVG Könyvek, p. 320.

magánszemélynek vagy vállalkozónak sikeressé válni alkalmazottként vagy üzletemberként, akkor egy-egy térségnek is segítünk, mely kialakíthat egy pozitív spirált.

A fenti fejlődési folyamat kizárólag az oktatási rendszer bizonyos szintjeinek fejlődésén keresztül érhető el. Elmondható, hogy amíg a generációs technológiai tudáselemek igen nagy eltéréseket mutatnak, addig a jelenlegi technológiai szint elérése igen nagy energiabefektetést igényel. Gondoljunk csak bele, hogy milyen nehéz megtanítani egy korábban DOS programon nevelkedett ismerősünket a Windows használatára, vagy a nyomógombos telefonról „átszoktatni” az okostelefonra. A folyamatos tanulás és fejlődés mellett a technológia is fejlődik, így a szemlélet és a módszertan fejlődése nélkül lehetetlen behozni a lemaradást. Az oktatási rendszernek és a szülők fejlődésének köszönhetően a lemaradás újratermelődését is meg kell állítani úgy, hogy még egy-két generációval idősebb oktatók (és szülők) tanítják a gyermekeket. Ennek az anomáliának a feloldásához hasznos lesz majd más kultúrák, gazdaságok jó gyakorlatainak megismerése, a hibás gyakorlataink elengedése és a kettő közötti bölcs különbségtétel.

Hiszem és vallom, hogy egy sikeres település és egy sikeres vállalkozás működtetéséhez hasonló tulajdonságok szükségesek. Bár tudom, hogy más a forrás, más a „megrendelő”, mégis mindkettőben egy adott közösség szinergikus együttműködésével, együtt gondolkodásával, az ember megbecsülésével, bizalomteli légkör kialakításával lehetséges elérni hatékonyabb működést, örömteli környezetet, elégedett közösségeket. Ha az ember jól érzi magát a környezetében, akkor a benne lévő tudást sokkal szívesebben és önzetlenebbül „adja le”, adja át másoknak is. A pozitív spirál kialakítására nagy szükség van a mai, 21. századi Magyarországon. A jó szándékot, a jó példákat támogatja a technológiai fejlődés, a digitalizáció, és hiszem, hogy ez az eszköz – jó kezekben – képes pozitív irányba mozgatni cégek és térségek életét.

Könyvem megírásával a célom, hogy egyrészt felhívjam a figyelmet egyes jelenségek természetére, megoldási gondolatokat, ötleteket adjak bizonyos területeken megjelenő hiányokra, lemaradásokra és bemutassak jó gyakorlatokat is. A tanulás, tanítás és nevelés hármasa végighalad a fejezeteken, hiszen legyen szó bármilyen területen lévő fejlődésről, az tanulás nélkül nem valósulhat meg. A vállalkozások vezetői és alkalmazottai is csak a tanulás és gyakorlás útján fejlődhetnek. A családi generációk az értékátadás példáján keresztül haladhatják meg a korábbi generációk eredményeit. A településeknek és közösségeiknek szintén nem szégyen tanulni a sikeresebb települések példáiból, tanulni a versenyszféra működéséből, irányításából és megismerni azt annak érdekében, hogy kielégíthessék az igényeiket, szükségleteiket. Valójában mindenki szolgáltat és igényeket elégít ki, legyen szó szülőről, vállalkozóról, cégvezetőről, alkalmazottról vagy egy település vezetőjéről. Reméljük, hogy a pozitív példák előbb-utóbb markáns változást hoznak térségeinkbe, és a bizalomteli környezet általánossá válik szerte Magyarországon.

A családok, a vállalkozások és a települések egy-egy közösségét alkotják a társadalomnak. Mind a három közösség más és más célt fogalmaz meg, és másként tudja segíteni az életét a digitalizáció, a fejlődés. Az egyes csoportokat mutatom be olyan kapcsolatban, mely kissé eltér a korábbi struktúráktól. Elsőként a családok működését, a benne lévők tevékenységét mutatom be és a generációk kapcsolódását a digitális technológiákhoz. Másodsorban a megváltozott oktatási módszerekről, információgyűjtési rendszerekről adok támpontokat és eszközöket a sikeresség érdekében. Vallom, hogy lehetséges a család minden tagja számára, teljes mértékben bevonódni és jól használni a digitalizáció eszközeit úgy, hogy végül kapcsolataiban, pénzügyi eredményeiben is előnyére válják.

A következő nagyobb blokk a vállalkozások világa. Érdemes és hasznos megismerni az egyéni vállalkozói léttől a komoly szervezetig felépítésüket, motivációjukat, hiszen egyszer mi is alapíthatunk céget, vagy lehetünk alkalmazottai egy vállalkozásnak. Egy vállalkozást megélni tulajdonosként és alkalmazottként eltérő, az azonban biztos, hogy egy bizalomteli légkörben, felhasználva kompetenciánk legjavát, könnyebbé válik. A digitalizáció mindkét fél számára tartogat – akár még ki nem használt – eszközöket, melyekből egyet-egyfel villantunk kitérve a generációk eltérő életmódjára, sajátosságaira.

Leginkább átfogó fejezetet, úgy vélem, a települési és térségfejlesztési folyamatok jelentik, melyek a leginkább vertikális módon fogják át a digitalizáció témakörét, és adnak eszközöket a 21. században a településvezetők kezébe egy-egy új szemléletmóddal, technikával vagy éppen módszertannal.

A fejezetek között célszerű átolvasni a témát kiegészítő interjúkat is a kötet végén, hiszen a gyakorlati világból nyert tapasztalatok bőven adnak kiegészítést és gondolkodnivalót vállalkozónak és alkalmazottnak egyaránt.

Kodolányi János Egyetem, Székesfehérvár, 2020.

Malatyinszki Szilárd

Malatyinszki Szilárd:
*Térségfejlesztés és emberi erőforrás – a neveléstudomány
társadalmi metszetei*

Térségfejlesztés és emberi erőforrás című könyvemben a fenti két fogalom kapcsolatát vizsgálom, melyet finom szállal átsző minden ponton a digitalizáció, a fejlődés és a pedagógia.